

VOORWOORD

▶ **ALTIJD WEER GENIETEN**

Het is me al zo vaak gevraagd in interviews: Wat is mijn favoriete weertype? Heb ik een lievelingsmaand? Welk seizoen staat bij mij op nummer 1? Ogenschijnlijk eenvoudige vragen. Maar niet voor een doorgewinterde weerman. Als ik toch een keuze zou moeten maken ... De lente en de zomer hebben toch wel mijn voorkeur.

Het mooie van de lente is natuurlijk de ontluikende natuur. Al het leven komt weer op gang. De kleuren, de geuren. Een heerlijke tijd. Zelfs als het regent. Van regen kan ik overigens erg genieten. Bij een fikse bui ga ik het liefst buiten staan. Onder het afdak luisteren en kijken naar de ruisende regen. Prachtig. Puur plezier.

Het mooie van de zomer is dat je onder meer kunt genieten van de lange avonden. Maar natuurlijk ook van onweer. Daar ben ik nu eenmaal een groot liefhebber van. Ook on-

weersbuien bekijk ik bij voorkeur buitenshuis. Maar wel op een veilige plek natuurlijk.

▶ **HERFST EN WINTER**

Toch zou ik niet graag in een land wonen waar het alleen zomer is. De herfst is toch ook een boeiende tijd, met soms prachtige nazomerse dagen. Men spreekt dan wel van ‘oudewijvenzomer’. En dan is er natuurlijk de metamorfose in de bossen, voor de tweede keer in het jaar. Eerst de explosie van groene kleuren in het voorjaar. En dan plotseling al die herfstkleuren die het bos, zeker als de zon erop schijnt, bijna in vuur en vlam zetten.

De winters in Nederland zijn vaak een soort verlengstuk van de herfst. Nog meer regen en wind. Met dit verschil dat

de bomen er kaal bij staan. Toch heeft dat ook weer z'n charme. Zeker als de silhouetten van de takken besuikerd worden met een dun laagje poedersneeuw. Al geldt voor mij dan al gauw: hoe meer, hoe beter. Sneeuw kan veel overlast geven. Gladheid kan ronduit gevaarlijk zijn. Maar een dik pak sneeuw is toch altijd weer enorm genieten!

► **WONDERLIJK**

De klimaatverandering heeft ernstige gevolgen voor mensen, dieren en het weer. Denk aan extreme droogte, overstromingen en bedreiging van de voedselproductie. Daarom is een duurzame, bewuste levensstijl zo belangrijk. Ik hoop dat

dit speciale boek er mede toe bijdraagt dat we goede rentmeesters zullen zijn over de schepping. Zodat we het tij met z'n allen toch nog een beetje kunnen keren!

In dit boek wil ik u meenemen op het ritme van de seizoenen en de maanden. Ieder seizoen en iedere maand is immers weer zo heel anders. Ik hoop dat u door dit boek opnieuw verwonderd mag raken over die schitterende schepping en de boeiende wereld van het weer. Het moge duidelijk zijn: het weer verveelt nooit, het is altijd 'Weer genieten'!

REINIER VAN DEN BERG lente 2016

INHOUD

WINTER 8

LENTE 36

ZOMER 64

HERFST 96

WINTER

▷ DECEMBER HEELAL

► ZACHTE WINTER

Sneeuw en ijs. Het levert mooie plaatjes op, maar veroorzaakt ook flink wat overlast. Misschien hebt u liever een zachte winter en zit u helemaal niet op die gladheid te wachten. Maar de prijs van een zachte winter kan hoog zijn. In koude winters is het vaak vrij mooi weer met flink wat zon. Dat komt omdat de wind bij koud weer meestal in de oosthoek zit. En vanuit het oosten wordt droge lucht vanaf het continent aangevoerd.

Noordenwind brengt niet alleen vrij koud weer mee, maar ook vocht vanaf de Noorse wateren en vanaf de Noordzee. Die combinatie kan zich vertalen in sneeuwbuien. Zacht weer in de winter gaat samen met een wind uit zuidwestelijke richting. Dat houdt in dat de wind, behalve uit het zuidwesten, soms ook uit het zuiden of het westen waait. Een zuidenwind kan overigens wel vrij kil zijn in de winter. Want bij een zuidenwind komt de lucht vanuit het grote en koude Frankrijk opzetten. Maar zuidwestelijke wind levert dus zacht weer op en wordt vaak veroorzaakt door lagedrukgebieden op de route vanaf de Atlantische Oceaan, via de

Britse eilanden, naar het noorden van Europa. En ieder lagedrukgebied sleept niet alleen zachte lucht mee vanaf de oceaan, maar ook een enorme hoeveelheid vocht. Vocht, in de vorm van waterdamp, dat wordt omgezet in regenwolken. Deze wolken pakken zich bij voorkeur samen bij de zogenoemde fronten van de lagedrukgebieden. En die fronten liften gemakkelijk mee met de zuidwestelijke stroming en trekken via Ierland en Engeland ongehinderd naar ons land.

Dat maakt een zachte winter bij ons in de regel ook tot een wisselvallige en natte winter – met geregeld regen en soms ook veel wind. Door alle regen blijft het water soms op de weilanden staan. Nu is dat voor de boer op zich geen ramp, want in de winter wordt er weinig gewerkt op het land. Beter nu veel regen dan bijvoorbeeld in maart.

Dus de prijs van een zachte winter is vaak dat het nat en regenachtig weer is. Soms ook met veel wind of zelfs een onvervalste zuidwesterstorm. Ik ben ieder jaar benieuwd wat voor winter het nu weer zal worden. Maar voor mij geldt: ieder weertype heeft zo zijn charme!

► MOOIE MAAN

Psalm 8, een van mijn lievelingspsalmen, noemt de maan en de sterren. De maan zien we in Nederland vaak duidelijk afgetekend tegen de nachtelijke hemel. De maan zelf geeft geen licht. Het is een koude, ronde steenklomp. Maar in het licht van de zon lijkt de maan 's nachts te stralen. Want de felle zonnestrallen worden door het maanoppervlak weerkaatst. Bij zeer helder weer en volle maan kan de maan bijna verblindend fel zijn. Wat is het prachtig dat de aanblik van de maan steeds weer verandert: van een ragfijne sikkel, via een zuivere halve bol, tot een volmaakt ronde maan. Volle maan is het alleen als de maan min of meer recht tegenover de zon staat, gezien vanaf de aarde. Op het moment dat de zon aan de westelijke horizon ondergaat, komt de volle maan zo ongeveer op. Het is adembenemend mooi om die grote maan te zien boven de horizon.

Zie ik de hemel, het werk van uw vingers,
de maan en de sterren door u daar bevestigd,
wat is dan de sterveling dat u aan hem denkt,
het menskenkind dat u naar hem omziet?

Psalm 8:4-5

A serene landscape at sunrise. The sky is a warm, hazy orange. A large, bright sun is rising in the center. In the upper left, a flock of birds is flying in a line. The foreground is a green field with some tall grasses. In the middle ground, several cows are grazing. The background shows a line of trees and a fence.

Op de eerste dag van de week
gingen ze heel vroeg in de ochtend,
vlak na zonsopgang, naar het graf.

Marcus 16:2

▷ MAART LICHT

▶ LENTELICHT

De winter is voorbij. De lente begint. De zon klimt overdag weer steeds hoger boven de horizon. Tegelijkertijd worden de dagen steeds langer. Persoonlijk vind ik dit een heerlijke tijd. Steeds vaker nodigt de zon weer uit om de tuinstoel op een beschut plekje neer te zetten. Wat is het heerlijk om na de winter de toenemende kracht van de zon weer op het gezicht te voelen. Op of rond 21 maart begint officieel de lente. Dat is de datum waarop de aarde een speciale positie heeft ten opzichte van de zon.

MAART | LICHT

► HEMELSE KLEUREN

‘Ochtendrood, water in de sloot’ zegt het spreekwoord. Ochtendrood komt vaak voor als er vanuit het westen bewolking komt opzetten. De laagstaande zon in het oosten schijnt er dan als het ware onderdoor. In het oosten is het nog zonnig, in het westen is het al bewolkt. Deze opkomende bewolking kan de voorbode zijn van naderende regen. Bij avondrood gaat het soms net andersom. Als de zon helder in het westen ondergaat, terwijl er nog wolkenvelden naar het oosten wegtrekken, kan dit een duidelijke voorbode zijn van mooi weer. Ook het spreekwoord ‘Avondrood, mooi weer aan boord’ gaat zo geregeld op.

De kleuren bij de zonsopkomst worden veroorzaakt doordat het witte licht van de zon in de dampkring wordt verstrooid. Wit licht bestaat uit allerlei verschillende kleuren. Als de zon laag staat en het licht een lange weg aflegt door de dampkring, worden vooral geel, oranje en rood naar de aarde afgebogen.

LICHT | MAART

▷ JUNI DUURZAAM

► ZOMER!

De zomer gaat beginnen! Daar hebben de meeste mensen wel zin in. Maar toch, als je beseft dat de dagen alweer korter beginnen te worden, moet je soms wel even slikken. Want we gaan immers alweer richting herfst en winter ...

De warmste zomerdagen moeten vaak nog komen na het verstrijken van de langste dag. Soms worden de hoogste temperaturen pas bereikt in de eerste weken van augustus. Dan staat de zon alweer een stuk lager, en ook korter boven de horizon. Zo gaat de zon op 10 augustus bijvoorbeeld alweer onder om ongeveer kwart over negen. De seizoenen zijn dus een stukje verschoven ten opzichte van de stand van de zon. In de winter zien we dat trouwens ook vaak. Weken of zelfs maanden na de kortste dag, op 21 december, wordt het vaak pas echt menens met de winter.

De verschuiving van de seizoenen heeft alles te maken

met de zeeën en oceanen op aarde. Als er geen zee zou zijn en de hele aarde met land was bedekt, zouden zonnestand en temperatuur wel netjes in de pas lopen. Diep in het binnenland van een continent is de verschuiving nog maar nauwelijks waarneembaar. Zeeën en oceanen warmen gedurende het vorderen van het zomerseizoen langzaam maar zeker steeds verder op. Bij aanvang van de zomer zijn de zeeën nog koel. Zo is de Noordzee op 21 juni niet warmer dan 16 graden. Deze nog koele zee heeft een temperend effect op de temperatuur. Zelfs als de wind uit het zuiden waait, komt deze met een omweg uiteindelijk wel bijna altijd vanaf de zee of de oceaan. Want de aarde is voor zeventig procent bedekt met open water. En dan kan de zon nog zo hoog staan, zoals op de langste dag, maar als de lucht van oorsprong koel is onder invloed van de zee, wordt het niet zo gemakkelijk erg heet.

▷ SEPTEMBER

OOGST

► HERFST

De dagen worden korter, de zon komt lager en lager. Zelfs het licht lijkt een andere kleur te krijgen. Het is herfst.

Bomen krijgen de mooiste kleuren, schitterende paddenstoelen komen op. Heel gewoon. Of misschien toch niet?

Stel je eens voor dat je in de tropen woont, in het regenwoud, ergens in Brazilië, en nauwelijks contact hebt met andere culturen. Je groeit op in een wereld die het hele jaar groen is. Bomen vol in blad. Overdag altijd warm, maar wel regelmatig een stevige tropische stortbui.

En dan komt die brief uit een ver land, met een bijzondere uitnodiging. Om naar Nederland te komen voor een periode van een halfjaar. Op een warme zomerdag arriveer je op Schiphol, om daarna naar je eindbestemming te rijden. Een dorpje op de Veluwe. Natuurlijk bemerk je het enorme verschil. Een heel andere cultuur. Veel steden. Overvolle wegen. Maar de bossen zijn even groen als thuis. Het is warm. En soms valt er een enorme hoosbui. Dat komt je vertrouwd voor. Totdat de dagen korter beginnen te worden.

Het is niet meer zo warm. De zon gaat steeds eerder onder.

En dan die bomen. Het blad begint te verkleuren: bruin, geel, oranje, ja zelfs rood. Wat gebeurt er? Gaan alle bomen nu ineens dood? Het wordt nog erger. Het gaat steeds vaker hard waaien. De bomen raken hun kleurrijke bladeren kwijt. Hele bossen worden kaal. De mensen in je omgeving doen alsof het de normaalste zaak van de wereld is. Het is gewoon herfst, zeggen ze. En met harken en zelfs lawaaierige bladblazers gaan ze de gevallen herfstbladeren te lijf.

September is typisch een maand met twee gezichten. Een overgangsmaand. Het kan nog heerlijk nazomereren met temperaturen van 25 graden. Maar de eerste herfststormen kunnen ook al opsteken. Storm in september is gevaarlijk. De bomen zitten nog vol in blad en zijn daardoor kwetsbaarder voor de harde wind. De zwaarste storm in de vorige eeuw was nota bene een septemberstorm. Op 7 september 1944 registreerde de windmeter in Vlissingen zelfs orkaankracht, windkracht 12. Deze vroege en extreem zware storm richtte een enorme ravage aan in ons land.

► ONWEER

In de maand september onweert het ook vrij vaak. Soms gaat het onweer vooraf aan een weersomslag. Van zomer naar herfstweer. In ieder geval hebben de onweersbuien een voorkeur voor de namiddag en avond. Bovendien trekken de buien vaak van zuidwest naar noordoost. Of van west naar oost. In beide gevallen breekt de zon vanuit het westen weer door, omdat het immers al (bijna) avond is. De doorbrekende zon beschijnt de wegtrekende onweersbui. En dus kan er een regenboog verschijnen. De regenboog, die is in alle landen weleens te zien, of je nu in Brazilië woont of in Nederland. De boog van God!

OOGST | SEPTEMBER

Ik zal jullie akkers op de juiste tijd regen
geven, in het najaar en in het voorjaar.

Deuteronomium 11:14